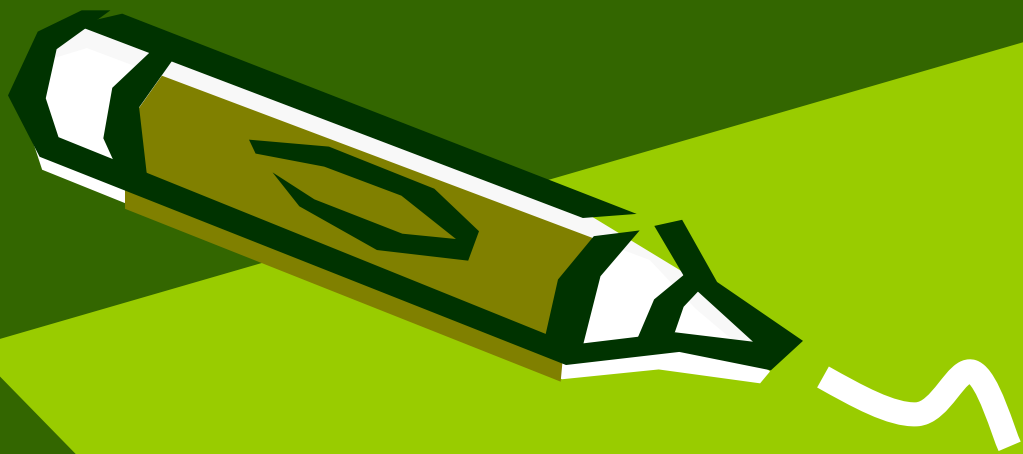




Мәстәкбилъ сүз тәркеме буларак исем



Татар теленнән проект



- *Төзеделәр:*

Нигаматуллина А.Р.

Галеева Э.Р.

татар теле һәм

әдәбияты укытучылары

121 нче лицей



Максат



- Исем сүз төркеменен морфологик билгеләрен өйрәнү һәм гомумиләштереп кабатлау.
- Укучыларның белем дәрәжәсен тикшерү.
- Сүз төркеме буларак, исемнен әһәмиятен билгеләү, аны урынлы куллана белергә өйрәтү.



*Әлеге максатларга ирешу өчен
түбәндәге бурычлар куелды:*

- 1. Аңлап укырга, сөйләргә, грамоталы
язарга һәм дәреслек белән эшләргә
өйрәтү;*
- 2. Исемнең грамматик категорияләрен
барлау;*
- 3. Туган телне өйрәнүгә, саклауга,
үстерүгә теләк тәрбияләү;*



Проектның актуальлеге



Проектыбызның темасы бүгенге көндә актуаль. Сөйләмдә исем сүз төркеме бик еш кулланыла. Укучыларның исемне грамматик, стилистик яктан дөрес куллану - проектыбызның актуальлеген билгели.



Көтелгән белем нәтижәләре (гипотеза)

- *Исемнәрнең грамматик категорияләрен истә калдыру һәм дөрес кулланылышка кертү, ягъни исемнәрне килеш һәм тартым белән төрләндерү; исемнәргә берлек һәм күплек сан кушымчаларын дөрес ялгау. Бәйләнешле сөйләм төзү күнекмәләре булдыру.*



Аңлатма язуы



- Татар теленнән проект эше рус мәктәбенен 4 нче сыйныфы өчен төзелде. Атнага 3 сәгать. Барлығы-10 сәгать.
- Проект өстендә эш укучылар белән әңгәмә үткәрүдән башлана һәм темага кызыксыну уяту максаты белән укытучының презентациясе күрсәтелә. Сыйныф 3 төркемгә бүленә (көчле, уртача һәм йомшак укучылар).
- Укучылар укытучы тәкъдим иткән дидактик материалларны сайлап алалар, кирәкле информация чыганакларын билгелиләр, төркем эчендә эшләрне бүлешәләр. Проект эшенә кадәр укучылар бәяләү нормалары белән танышалар.



- Татар теле һәм әдәбият буенча гомуми белем бирү стандартын исәпкә алып укучыларның эшләренә бәя бирелә.
- Һәр төркем дәрестә үз презентациясен яклай. Укучылар эшкә бәя бирәләр һәм иң яхшы эшне билгелиләр.
- Проект өстендә эшләгәндә укучының мөмкинчелегеннән чыгып эшләр бирелә. Ул шулай ук классташларыннан, укытучыдан ярдәм сорый ала. Үз эшен үзенә уңай формада тәкъдим итү мөмкинчелеге бирелә.



Регулятив

Коммуни
ка-
тив

*универсаль уку
гамәлләре*

Танып-белү

Шәхескә
ка-
гылышлы



Регулятив гамәлләр:

- ✓ уку мәсьәләсен кую;
- ✓ планлаштыру;
- ✓ прогноз кую;
- ✓ контроль;
- ✓ коррекция;
- ✓ бәяләү;
- ✓ саморегуляция;

Танып-белү:

- ✓ алгоритм (адымлы);
- ✓ уку мәсьәләсен кую;
- ✓ уку мәсьәләсен чишү;
- ✓ модельләштерү;

Коммуникатив:

Балаларны тыңлый белү,
аңгәмә кору, берәр .
мәсьәләне хәл итүдә
катнашу; иптәшләреңнең
фикереңә уңай йогынты
ясау, хезмәттәшлек итү.

Шәхескә якын килү:

шәхеснең әхлаки-рухи сый-
фатларын камилләштерү;
үз фикереңне башкаларга
жәйткерү өчен тиешле сүз
байлыгы булдыру.



Предмет нәтижәләре



- Телнең төп вазифасы турында белү, татар теленең татар халкының милли теле, ТР дәүләт теле икәнен аңлау;
- Татар теленең фәнни нигезләрен үзләштерү, аның берәмлекләре һәм баскычлары арасындагы бәйләнешне аңлау;
- Ана теленең эстетик вазифаларын аңлау, матур әдәбият анализлаганда сөйләмнең эстетик ягын бәяләүгә сәләтлелек.



Проектны үтәгәннән соң укучыны тикшерү үрнәкләре

*(проблемалы сораулар, тест, ижади бирем ярдәмендә
укучыларның белемнәрен тикшерү)*



Баялдуу графикы



Проектка кадэрге эш төрлэре	Проект өстендэ эш, биремнэр үтэу	Проектны үтэп бетергәннән соң эш төрлэре
Укытучының укучылар белән презентациягә кадэр әңгәмә үткэрүе. Укучыларны төркемнэргә бүлү. Укучыларны баялдуу нормалары белән таныштыру. Дидактик материалларны сайлап алу.	Төркемдэ эшлэрне бүлешү. Эш планын төзү. Интернеттан мәгълүмат эзлэу. Төрлө чыганак белән эшлэу. Презентация ясау. Укытучы консультациясе.	Проектны яклаганчы, эшлэгән эшкә бая бирү. Презентация - чыгыш ясау. Фикер алышу.



Бәяләү критерийлары

Тест



Бирем	1	2	3	4	5
Мах балл	3	1	2	1	3

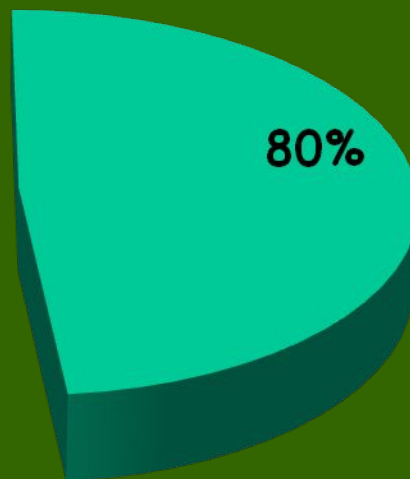
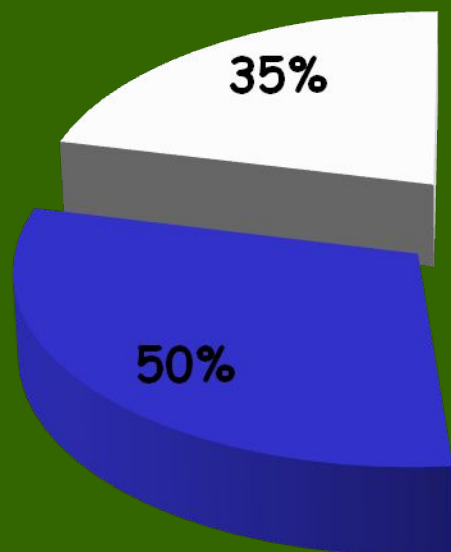
Ижади бирем

Бирем	1	2	3	4	5
Мах балл	2	2	2	2	2

9-10 балл	"5"
5-8 балл	"4"
3-4 балл	"3"



Проект нәтижэләрен диагностикалау



- Проект уңышлы үтәлгән
- Проект уртача үтәлгән
- Проект түбән дәрәжәдә үтәлгән



Проблемалы сораулар



- *Исем нәрсәне белдерә?*
- *Исем нинди сорауларга җавап бирә?*
- *Исемнең күплек сан кушымчалары нинди?*
- *Исем нәрсәләр белән төрләнә?*
- *Татар телендә ничә килеш бар?*
- *Чыгыш килешенең кушымчалары нинди?*
- *Исем җәмләдә күбесенчә нәрсә булып килә?*



“Исем” темасы буенча тест

1. Исем нәрсәне белдерә?

А) предметның билгесен;

Ә) предметны;

Б) предметның эшен;

В) предметның санын;

2. Исем нинди сорауларга җавап бирә?

А) кем? нәрсә? Ә) нинди? кайсы? Б) нишли? В) нишләде?

3. Күплек сандагы исемне билгелә .

А) такта;

Ә) урманнар;

Б) укучы;

В) елга;

4. Кайсы сүзләр Кем? соравына җавап бирә?

А) кайчы, урам;

Ә) предмет, акбур;

Б) дәреслек, тәрәзә;

В) укытучы, пешекче;

5. Кайсы сүз чыгыш килешендә?

А) урамнан;

Ә) предметның;

Б) дәреслеккә;

В) укытучыда;



Ижади бирем

ИСЕМНЕҢ КҮПЛЕК САНЫ

(МНОЖЕСТВЕННОЕ ЧИСЛО СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ)

В татарском языке множественное число имен существительных образуется путем присоединения аффиксов:

-лар /-ләр; -нар /-нәр (м, н, ң).

Например:

Кул — куллар (рука —руки). Урам — урамнар (улица — улицы).

1. Напишите существительные во множественном числе.

- а) Такта, китап, укучы, кыз, малай, бала.
- ә) Урам, урман, үлән, буран, көн, төн, таң.

2. Образуйте множественное число и запишите в таблицу.

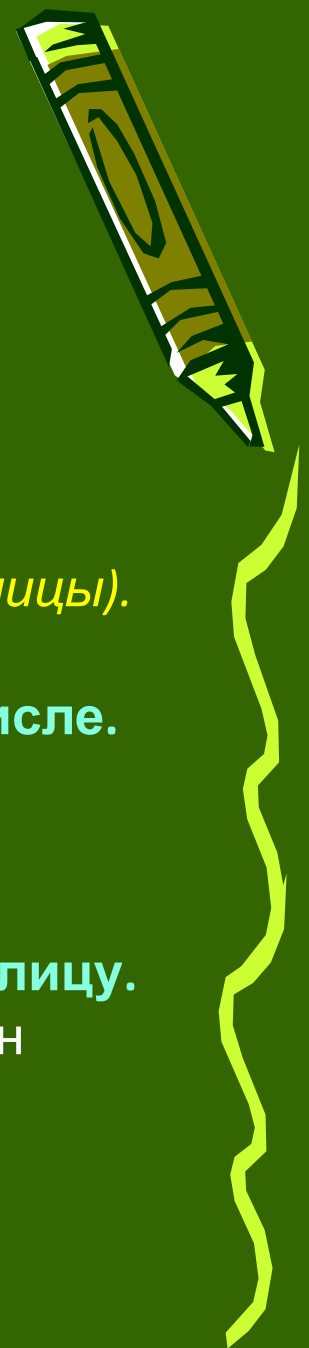
Укытучы, әни, су, ипи, келәм (ковер), балан (калина), идән (пол), апа, буран (метель).

-лар:

-ләр:

-нар:

-нәр:



Запомните! В татарском языке прилагательное никогда не согласуется с существительным, с которым употребляется.

Яхшы кән — яхшы кәннәр (хороший день — хорошие дни).

3. Напишите словосочетания во множественном числе.

Яңа укучы, яхшы дус, чиста дәфтәр, дәрәс җавап, пычрак кул, тәмле аш, зур урман, салкын кән.

4. Переведите. Образуйте множественное число.

Красивый праздник, новая школа, хороший ответ, чистая рука.

Запомните! В татарском языке существительные употребляются с числительными только в единственном числе. Например:

Китап — китаплар — 2 китап (две книги).

5. Переведите.

Ученик — ученики — 5 учеников. Цветок — цветы — 2 цветка. Слово — слова — 3 слова. Урок — уроки — 4 урока.



Укытучыга инструкция.

1. *Проект белән танышу;*
2. *Проект белән балаларны таныштыру;*
3. *Әлеге тема буенча балаларга мәгълүмат бирү (7 сәг.);*
4. *Алынган мәгълүматны гомумиләштереп кабатлау (2 сәг.);*
5. *Белемнәрне тикшерү (тест, иҗади бирем)*
6. *Нәтиҗәләр белән таныштыру.*



Кулланылган әдәбият исемлеге:

1. *Татар теле: Рус телендә башил. гомуми белем бирү мәкт. 4нче с-фы өчен д-лек (рус телендә сөйләшүче балалар өчен) / Ф.С.Сафиуллина, К.С.Фәтхуллова.– Тулыл.2нче басма. – Казан: Мәгариф, 2010.- 175 б. : рәс. б-н.*
2. *Тесты по татарскому языку: для 4 класса четырехлетней начальной школы (для русскоязычных учащихся) / К.С.Фатхуллова, А.Н.Газизова – Казань: Гыйлем, 2010. – 32 с.*
3. *Хайдарова Р.З., Малафеева Р.Л. Татарский язык в таблицах: Таблицы по татарскому языку для работы с русскоязычными учащимися Наб. Челны, 2005. – 36 стр.*
4. *Рус телендә сөйләшүче балалар өчен татар теле һәм әдәбияты укыту программасы. Казан: “Мәгариф” нәширияты, 2010 Харисов Ф.Ф., Харисова Ч. М., Айдарова С.Х. Татарский язык в иноязычной аудитории: программа и методические рекомендации.- Казань: ТГГПУ, 2007.*



Игътибарыгыз
өчен рәхмәт

